

20. 8. 2002

ID: 18132

Souhlas odborového orgánu s výpovědí

Odborovým orgánem příslušným k udělení předchozího souhlasu s výpovědí nebo okamžitým zrušením pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce se rozumí orgán, který je podle stanov oprávněn vystupovat v tomto pracovněprávním vztahu jménem příslušné odborové organizace.....

Odborovým orgánem příslušným k udělení předchozího souhlasu s výpovědí nebo okamžitým zrušením pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce se rozumí orgán, který je podle stanov oprávněn vystupovat v tomto pracovněprávním vztahu jménem příslušné odborové organizace; nevyplývá-li to ze stanov, nelze předchozí souhlas příslušného odborového orgánu úspěšně nahradit ani souhlasem organizačně či funkčně nadřízeného vyššího nebo ústředního odborového orgánu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1599/2001, ze dne 6.6.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. R., zastoupeného advokátem, proti žalované České republice - Okresnímu úřadu K. V., zastoupené advokátem, o neplatnost výpovědi z pracovního poměru, vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 13 C 120/98, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 24. května 2001 č.j. 13 Co 309/2001-125, tak, že dovolání žalované zamítl

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 28.1.1998 žalovaná sdělila žalobci, že mu dává výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst.1 písm. c) zák. práce. Naplnění výpovědního důvodu spatřovala v tom, že žalobce, který měl být po odvolání z funkce ředitele Školského úřadu K. V. ke dni 17.12.1997 zaměstnán podle původní pracovní smlouvy ze dne 28.9.1990 jako vedoucí oddělení školského úřadu, se stal „na základě jejího rozhodnutí ze dne 23.12.1997 nadbytečným zaměstnancem Školského úřadu v K. V.“ a že nabídku práce „investičního technika v ŠÚ“ učiněnou dne 23.1.1998 žalobce odmítl.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedená výpověď z pracovního poměru je neplatná. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaná se ve výpovědi „pouze obecně dovolává rozhodnutí ze dne 23.12.1997“, aniž by ve smyslu ustanovení § 44 odst. 2 zák. práce „toto rozhodnutí konkretizovala uvedením skutečností, v nichž vznikl důvod výpovědi spatřuje“. Kromě toho žalovaná „v rozporu s ust. § 59 odst. 2 zák. práce“ nepožádala „ZO ČMOS pracovníků školství Školského úřadu K. V.“, která vznikla dne 23.12.1997 a jejímž předsedou je žalobce, o předchozí souhlas k výpovědi. Neplatnost výpovědi spatřoval rovněž v tom, že žalovaná přijala dne 5.1.1998 do pracovního poměru nového zaměstnance na místo, o něž měl žalobce zájem a které „bylo srovnatelné s jeho původním pracovním zařazením podle pracovní smlouvy“, ale žalobci tuto práci nenabídla.

Okresní soud v Karlových Varech rozsudkem ze dne 2.3.1999 č.j. 13 C 120/98-34 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 3.875,- Kč k rukám jeho zástupce JUDr. J. K. Na základě provedených důkazů dospěl k závěru, že výpověď z pracovního poměru daná žalobci žalovanou je neplatným právním úkonem, neboť jednak postrádá dostatečně skutkově vymezený výpovědní důvod a jednak ze strany žalované nebyla splněna nabídková povinnost podle ustanovení § 46 odst. 2 písm. b) zák. práce, když volné pracovní místo, „které svými kvalifikačními předpoklady odpovídalo vzdělání žalobce“, nebylo žalobci nabídnuto a byl na ně přijat jiný zaměstnanec. Při posuzování splnění podmínky výpovědi uvedené v ustanovení § 59 zák. práce soud prvního stupně dovedl, že „žalovaná jednala s příslušným odborovým orgánem, tj. oblastní radou ČMOS pracovníků školství“.

K odvolání žalované Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 20.9.1999 č.j. 14 Co 463/99-46 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že základní odborová organizace „jako právní subjekt“ v době dání výpovědi u žalované neexistovala, neboť nebylo prokázáno, že by v případě základní odborové organizace, jejímž předsedou byl zvolen žalobce, byl na Ministerstvo vnitra České republiky podán návrh na její evidenci, který je ve smyslu ustanovení § 9a zákona č. 83/1990 Sb. podmínkou vzniku odborové organizace. Soudu prvního stupně však vytknul, že při posuzování určitosti výpovědi ze dne 28.1.1998 vycházel pouze z jejího prvního odstavce a nikoli z celého obsahu textu výpovědi a že se v rámci hodnocení splnění nabídkové povinnosti žalované nezabýval kvalifikací žalobce ani důvody jeho odvolání a ani nezjišťoval, zda pracovní místa, nově zřízená s účinností od 23.12.1997, byla v době dání výpovědi žalobci volná a zda mu mohla být nabídnuta.

Okresní soud v Karlových Varech poté rozsudkem ze dne 5.2.2001 č.j. 13 C 120/98-107 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované náklady řízení ve výši 9.397,50 Kč. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že výpověď „ve své celistvé podobě“ obsahuje řádné skutkové vymezení výpovědního důvodu tak, že jej není možné zaměnit s jiným, a že vzhledem k přijaté organizační změně žalovaná „nemohla žalobci nabídnout místo, jež by odpovídalo jeho zdravotním, osobnostním a kvalifikačním předpokladům ve smyslu § 46 odst. 2 zák. práce“, neboť takové volné místo u žalované v době dání výpovědi nebylo; za dané situace proto žalovaná nabídkou práce investičního technika (kterou žalobce odmítl) svou nabídkovou povinnost vůči žalobci splnila. Protože z nově předložených důkazů ohledně splnění podmínky platnosti výpovědi podle ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce vyplývá, že ke vzniku základní odborové organizace (která není „právní osobou ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb.“) dochází „pouhou registrací u ČMOSPŠ“, soud prvního stupně dovedl, že základní odborová organizace při Školském úřadu v K. V. „platně vznikla a jako s takovou měla být výpověď projednána“. Jelikož však žalovaná prokázala, že v době předcházející výpovědi o vzniku této odborové organizace nevěděla (a z tohoto důvodu požádala o předchozí souhlas k výpovědi oblastní radu ČMOSPŠ), nelze podle jeho názoru na žalované „spravedlivě požadovat, aby žalobce nadále zaměstnávala (§ 59 odst. 4 zák. práce)“, a proto je třeba „pokládat výpověď danou žalobci za platnou“.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 24.5.2001 č.j. 13 C 309/2001-125 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že výpověď daná žalobci dopisem žalované ze dne 28.1.1998 je neplatná, a žalované uložil, aby žalobci zaplatila na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 15.600,- Kč k rukám jeho zástupce. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně o řádné konkretizaci výpovědního důvodu a o splnění nabídkové povinnosti žalované podle ustanovení § 46 odst. 2 zák. práce a přisvědčil rovněž jeho zjištění, že příslušným odborovým orgánem k udělení předchozího souhlasu s výpovědí žalobce byla základní organizace

Českomoravského odborového svazu Školského úřadu K. V. (registrovaná ke dni 23.12.1997 u ČMOS pracovníků ve školství), jejímž předsedou byl žalobce. Protože však žalovaná „v rozporu s kogentním ustanovením § 59 odst. 2 zákoníku práce“ namísto této základní odborové organizace požádala o souhlas vyšší odborový orgán - oblastní radu odborového svazu, odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dovodil, že výpověď daná žalobci je podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zákoníku práce „pro absenci souhlasu příslušného odborového orgánu“ absolutně neplatným právním úkonem. Podle jeho názoru totiž nelze skutečnost, že zaměstnavatel nevěděl o existenci základní odborové organizaci, „hodnotit způsobem umožňujícím postup dle § 59 odst. 4 zákoníku práce, neboť povinností zaměstnavatele je dodržovat kogentní ustanovení zákoníku práce“, zvláště vyplynulo-li z provedených důkazů, že žalovaná byla o existenci základní odborové organizace informována ještě před dáním výpovědi žalobci na jednání oblastní rady odborového svazu dne 20.1.1998.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítala, že odvolacím soudem nebyly řádně hodnoceny důkazy (především výpověď ředitelky Školského úřadu K. V. Mgr. M.), ze kterých vyplývala skutečnost, že žalovaná „neměla jakoukoliv reálně proveditelnou možnost adresovat svou žádost příslušnému odborovému orgánu, neboť takovýto orgán, jako konkrétního adresáta takovéto žádosti dle § 59 odst. 2 zák. práce, neznala“. Zdůraznila přitom, že „o údajích nezbytných pro faktické doručení žádosti příslušnému odborovému orgánu“ nebyla ředitelka školského úřadu informována ani na zasedání oblastní rady odborového svazu ze dne 20.1.1998. Dovolatelka dále uvedla, že nezpochybňuje všeobecnou povinnost zaměstnavatele uvedenou v ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce, avšak podle jejího názoru odvolací soud pominul, že žalobce po svém odvolání z funkce ředitele školského úřadu byl povinen informovat novou ředitelku o existenci odborové organizace. Žalobce však bezprostředně po svém odvolání z funkce bez jakéhokoliv sdělení zaměstnavateli „za účelem zmaření možnosti ukončení pracovního poměru výpovědí ze strany zaměstnavatele“ založil „či jinak aktivoval“ odborovou organizaci, což odvolací soud opomněl zhodnotit v tom smyslu, „zda žalobce se svým jednáním nedopustil úkonu, který by se svým obsahem či účelem přičil zákonu nebo tento obcházel, nebo se přičil zájmu společnosti tak, jak toto předpokládá ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce“. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 - dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod č. 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - vzhledem k tomu, že žalovaná dala žalobci výpověď z pracovního poměru dopisem ze dne 28.1.1998, který žalobce převzal dne 29.1.1998 - podle ustanovení zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. [88/1968](#) Sb., č. [153/1969](#) Sb., č. [100/1970](#) Sb., č. [20/1975](#) Sb., č. [72/1982](#) Sb., č. [111/1984](#) Sb., č. [22/1985](#) Sb., č. [52/1987](#) Sb., č. [98/1987](#) Sb., č. [188/1988](#) Sb., č. [3/1991](#) Sb., č. [297/1991](#) Sb., č. [231/1992](#) Sb., č. [264/1992](#) Sb., č. [590/1992](#) Sb., č. [37/1993](#) Sb., č. [74/1994](#) Sb., č. [118/1995](#) Sb., č. [287/1995](#) Sb. a č. [138/1996](#) Sb., tedy podle ustanovení zákoníku práce ve znění účinném do 30.9.1999 (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 59 odst. 1 zák. práce výpověď nebo okamžité zrušení pracovního poměru je zaměstnavatel povinen předem projednat s příslušným odborovým orgánem.

Podle ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce jde-li o člena příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem, v době jeho funkčního období a v době jednoho roku po jeho skončení, je zaměstnavatel povinen požádat příslušný odborový orgán o předchozí souhlas k opatření podle předchozího odstavce. Za předchozí souhlas se považuje též, jestliže příslušný odborový orgán písemně neodmítl udělit zaměstnavateli souhlas v době do 15 dnů ode dne, kdy byl o něj zaměstnavatelem požádán.

Podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce je neplatný právní úkon, který se svým obsahem nebo účelem přičí zákonu nebo jej obchází nebo se jinak přičí zájmům společnosti.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění v tomto směru dovolatelka nenapadá), že žalobce pracoval u žalované od 1.5.1991 ve funkci ředitele Školského úřadu K. V. a že ke dni 17.12.1997 byl z této funkce odvolán. Od dne 23.12.1997 byla v evidenci Českomoravského odborového svazu pracovníků školství registrována základní organizace č. 23-0111-3403 Školský úřad a Středisko služeb školám, předsedou byl žalobce. Dne 12.1.1998 žalovaná požádala o předchozí souhlas k dání výpovědi žalobci Oblastní radu Českomoravského odborového svazu pracovníků školství, která dne 20. 1. 1998 žádost „vzala na vědomí“, s tím, že „ředitelka ŠÚ tuto žádost projedná se základní organizací ČMOS při Škol. úřadu“. Dopisem ze dne 28.1.1998, který žalobce převzal dne 29.1.1998, žalovaná dala žalobci výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce.

Za tohoto skutkového stavu je pro posouzení, zda je výpověď z pracovního poměru daná žalobci dopisem žalované ze dne 28.1.1998 platným právním úkonem, mimo jiné rozhodující závěr o tom, zda Oblastní rada Českomoravského odborového svazu pracovníků školství byla odborovým orgánem příslušným k rozhodnutí o žádosti žalované o předchozí souhlas k výpovědi.

Příslušným odborovým orgánem, příslušným vyšším odborovým orgánem, nebo příslušným ústředním odborovým orgánem pro účely zákoníku práce rozumí orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušné odborové organizace; příslušným ústředním odborovým orgánem se rozumí též orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušného svazu odborových organizací (srov. § 272 odst. 4 zák. práce).

Při úvaze, který odborový orgán je příslušný k udělení předchozího souhlasu k výpovědi nebo k okamžitému zrušení pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce, je třeba kromě jiného přihlížet k tomu, že členství v odborových organizacích je výkonem práva svobodně se sdružovat s jinými na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů. Toto právo je spolu s ostatními hospodářskými, sociálními a kulturními právy zaručováno v hlavě čtvrté Listiny základních práv a svobod, která byla jako součást ústavního pořádku České republiky vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady pod č. [2/1993](#) Sb. Z povahy věci vyplývá, že neodlučitelnou součástí vlastní realizace tohoto práva, je vybudování vnitřní organizační struktury sdružení (odborové organizace) včetně vytvoření příslušných orgánů, jejichž prostřednictvím organizace vyvíjejí svoji činnost. Orgány sdružení i způsob jejich ustavování proto musí být i z tohoto důvodu

uvedeny ve stanovách (srov. § 9a odst. 2, § 6 odst. 2 písm. d/ zákona č. [83/1990](#) Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků), a ze stanov je třeba vycházet i při posuzování příslušnosti jednotlivých odborových orgánů z hlediska výkonu konkrétních pravomocí v rámci odborové organizace.

Protože odborové organizace vznikají nezávisle na státu (srov. čl. 27 odst. 1, větu první Listiny), je třeba přihlídnout i k tomu, že soudu při posouzení, zda zaměstnanec byl členem příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat se zaměstnavatelem (§ 59 odst. 2 zák. práce), ani nepřisluší zabývat se platností volby (jejím průběhem a výsledkem) zaměstnance do tohoto orgánu; soud zde vychází ze stanoviska, které po uskutečněných volbách k jejich průběhu a výsledku zaujal k tomu příslušný orgán odborové organizace (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.8.1999 sp. zn. 21 Cdo 1375/98, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2001, pod č. 14).

V posuzovaném případě Stanovy Českomoravského odborového svazu pracovníků školství považují za orgány odborového svazu (srov. čl. 13) mimo jiné rovněž výbor základní organizace odborového svazu a předsedu základní organizace odborového svazu. Výboru, nebo není-li výbor ustaven, předsedovi, přiznávají oprávnění (čl. 14 Stanov) nejen vystupovat a jednat jménem základní organizace odborového svazu a „spolurozhodovat – jako orgán odborového svazu – ve stanovených případech v pracovněprávních otázkách“, nýbrž i vykonávat „oprávnění příslušného odborového orgánu podle platných právních předpisů“. Oproti tomu Oblastní radě odborového svazu (která „je složena z předsedů všech profesních sekcí vytvořených v oblasti, předsedy územní organizace vedoucích pracovníků, případně dalších členů zvolených oblastní konferencí odborového svazu“) oprávnění vystupovat v individuálních pracovněprávních vztazích ve vztahu k jednotlivým zaměstnavatelům ze Stanov neplyne. Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit, že vzhledem ke kogentní povaze ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce není právně významné, že žalovaná požádala o předchozí souhlas k výpovědi jiný odborový orgán, než právě ten „příslušný“ odborový orgán, jehož byl žalobce členem a který byl v té době oprávněn spolurozhodovat s jeho zaměstnavatelem ve stanovených případech v pracovněprávních otázkách. Protože k posouzení podle ustanovení § 59 odst. 4 zák. práce z hlediska, zda lze po zaměstnavateli spravedlivě požadovat, aby zaměstnance dále zaměstnával, může soud přikročit pouze za předpokladu, že k žádosti zaměstnavatele zaujal negativní stanovisko příslušný, a nikoliv jiný odborový orgán, lze sdílet rovněž názor odvolacího soudu, že v případě, „kdy tento příslušný odborový orgán nebyl o souhlas vůbec požádán, je vyloučena aplikace ust. § 59 odst. 4 zákoníku práce“.

Přisvědčit nelze ani námitce dovolatelky, že po žalované „nelze požadovat učinění právního úkonu, který není v její reálné dispozici“ vzhledem k tomu, že ani při zasedání oblastní rady odborového svazu dne 20.1.1998 „nebyla ředitelka školského úřadu tímto orgánem informována o údajích nezbytných pro faktické doručení žádosti příslušnému odborovému orgánu“.

Žádost zaměstnavatele podle ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce o předchozí souhlas s výpovědí, ani stanovisko, jež příslušný odborový orgán zaujal k opatření, jež zaměstnavatel zamýšlí provést, nejsou právním úkonem ve smyslu ustanovení § 240 zák. práce, jehož platnost by se posuzovala podle ustanovení § 242 zák. práce (srov. rozsudek býv. Nejvyššího soudu ze dne 30.1.1968 sp.zn. 6 Cz 219/67, uveřejněný pod č. 95, roč. 1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů), neboť samy o sobě nemají za následek vznik, změnu anebo zánik subjektivních práv či povinností účastníků pracovního poměru; jedná se o zákonnou podmínku (conditio legis) platnosti zamýšleného právního úkonu, jejíž nesplnění je sankcionováno neplatností právního úkonu. Dovolatelka, která byla o obnovení činnosti

odborové organizace informována při zasedání oblastní rady odborového svazu dne 20.1.1998, nepřihlíží již k tomu, že povinnost zaměstnavatele řídit se uvedeným ustanovením není dále podmíněna předchozím formálním oznámením adresovaným zaměstnavateli o tom, že u něho působí (začala působit) základní odborová organizace. Námitky žalované poukazující na skutečnost, že v době před dáním výpovědi žalobci nebyla náležitě informována o existenci základní organizace Českomoravského odborového svazu pracovníků školství, proto nejsou pro posouzení věci podstatné.

Z uvedeného vyplývá, že odborovým orgánem příslušným k udělení předchozího souhlasu s výpovědí nebo okamžitým zrušením pracovního poměru ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 zák. práce se rozumí orgán, který je podle stanov oprávněn vystupovat v tomto pracovněprávním vztahu jménem příslušné odborové organizace; nevyplývá-li to ze stanov, nelze předchozí souhlas příslušného odborového orgánu úspěšně nahradit ani souhlasem organizačně či funkčně nadřízeného vyššího nebo ústředního odborového orgánu. Závěr odvolacího soudu o tom, že výpověď daná žalobci je podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zákoníku práce „pro absenci souhlasu příslušného odborového orgánu“ absolutně neplatným právním úkonem, tak zůstává nezpochybně.

Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)
- [Doručování](#)
- [Pracovní smlouva](#)
- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)